

SZERZŐ: DÉKÁNY TIBOR

A MÁTRAI BORVIDÉK NYUGATI PEREMÉN

A Mátrai borvidék pezsgésben van, nagy átalakulások voltak a Hegyközségi Tanács vezetőségében, amely során egy határozott hölgy, Kovács Zita kezébe került a kormányzás. Eközben a gyakorlatban is folyamatosan új borászatok, új irányzatok születnek. Mindezt érzékelve el is határoztuk, hogy készítünk egy friss mátrai körképet, hisz annyi a változás ezen a megújuló borvidéken, hogy alig győzzük kapkodni a fejünket. Rovatunkban igyekszünk bemutatni a Mátrai borvidék lényegesebb körzeteit, bemutatva, hogy ez a térség szinte a nagyvilág teljes borpalettáját felsorakoztatja, méghozzá a legmagasabb színvonalon. Sorozatunk kezdő epizódjában Nyugatról indulunk el.

a

Mátrai borvidék egy nagy és négy apróbb körzetből áll össze. Az apróbbak közül három a Duna közelében helyezkedik el, ezek a Váci, a Veresegyházi és a Rákosligeti körzet, míg a negyedik keleten, Heves külterületén található. A borvidék nagyobb, központi tömbjét a Mátra hegység, és közvetlen térsége alkotja. Ennek a tömbnek az északnyugati pontja Pásztó, a keleti Kiszána és Vécs, míg a délnyugati Hatvan. Ebben az első részben Váctól épp Hatvanig jutunk el.

Török-hegy

Vác a Mátrai borvidék előretolt nyugati bástyája. A dunaparti város felett még ha nem is emelkedik túl magasra a Török-hegy, ahhoz azért éppen eléggé, hogy onnan festői látvány táruljon a kanyargó Duna szalagjára. Innén letekintve szinte egymásba gabalyodnak előttünk a Pilis és a Börzsöny erdővel borított hegykúpjai. A méltóságosan hömpölygő folyó felett nagyszerű a Török-hegy kitettsége, nem véletlen tehát, hogy itt történelmi tradíciója van a borkészítésnek.

Hozzá kell tennünk, hogy van néhány szomszédos ország, ahol akár legbecsesebb borteremő helyükként lennének büszkéek erre a tájegységre. A Török-hegyet a jóisten is szőlőtermelésre teremtette, így aztán természetes, hogy folyamatos volt a szőlőkultúra ezen a vidéken. A térség borászata szempontjából egy izgalmas időszakból kaphatunk bepillantást a váci-penci szőlőművelésre vonatkozóan a Borászati Lapok 1894. május 27-én megjelent számában Miklós Gyula királyi tanácsos tollából: „Nógrád vármegye hazánk egyik legjobb borteremő vidéke volt, mielőtt azt a filoxéra pusztításai tönkre nem tették. Újabb időben azonban a széles körben megindult védekezés, különösen az amerikai szőlőfajok bételepítésével ismét remélni engedi, hogy ezen vármegye régi jó hírnevét nem csak hogy visszaszerzi, hanem még növelni is fogja.” Ebből két fontos információt is megtudhatunk, jelesül, hogy a legjobb borteremő területként tartották számon a térséget, valamint azt, hogy itt is nagy erővel indult be a szőlőterületek rekultivációja a filoxéravész követően. A legelterjedtebb szőlőfajta az Ezerjő volt, és hogy miért, azt is megtudhatjuk a szerző egy 1876-os

A Török-hegyen 3 hektárt művelnek, melynek nagy részén Zweigelt, Zöldvelteleni, valamint Pinot noir található. Nem kevés a feladat, amit a Czike-házaspár bevállalt. Meg kellett szervezni az egyes tagok művelését a Török-hegyen, át kellett szabni az eredetileg magas függönyre szabott művelést alacsony kordonra, új termékarokat kellett kialakítani, közben átoltani a nem kívánt fajtákat vonzóbbra (a Zweigelt egy részéből Pinot noir lett), fenntartani a terület folyamatos művelését védőernyőt tartva a szőlő, mint fontos tájalkotó elem fölé. Egyben olyan minőséget megcélozni, amellyel vissza lehet nyerni a terület korábbi országos hírnevét, vagyis visszaszerezni a váci bor rangját, elismertségét. Ideiglenesen uradalmi pincét bérelnek, ez ad otthont borászati műhelymunkájuknak, ám már megkezdődött az új birtokközpont kiépítése. A szomszédos penci Zsobrák dűlőben két hektáron fogtak új telepítésbe

írásából, mely szerint „Főfajunk az Ezerjő, mely mintegy 50 év előtt innen vitetett be az országos szőlőiskolába”.

A váci-penci szőlőhegyek rendszerváltás előtt az Alagi Állami Gazdasághoz tartoztak, melynek keretein belül a nyolcvanas években telepítették el a ma is meglévő szőlősorokat traktorral jól művelhető három méteres sorközrel, magas függöny-műveléssel a Vác feletti Török-hegyen. Itt mindenkinek megvolt a maga területe, amit egyénileg művelt, míg a permetezés, a szüret és a borkezelés közösen folyt. A termést az Egervin palackozta, vagyis a helyi bor más tétélekkel vegyítve került csak palackba. Így aztán termelői szempontból lényegében mindegy volt a minőség, hiszen nem volt mód az egyes évjáratok kóstolására, kiértékelésére, az esetleges tanulságok levonására, ami egyre nagyobb minőségre ösztönözhetette volna az ÁG borászati részlegét.

három éve, mikor is 6000 tőke Rajnai Rizlinget, és 2300 tőke Kékfrankost helyeztek el 2,5 X 1 méteres térállásban.

Itt, a prima kilátással rendelkező, déli kitettségű, nagy múltú Zsobrák dűlőben épül az általuk alapított Lingvaj Pincészet új birtok-központja, ahol a tervek szerint vendéglátásra is lesz majd mód.

Nagygombos

Nagygombos Hatvan városának szőlőhegye, egy igazi chateau-szerűen kialakított major, ahol a birtokközpontot mesterien telepítették a bájos szőlőhegy meghatározó pontjára. A birtokot Grassalkovich Antal alapította, aki gyakorta megfordult olyan mintabirtokokon,

Lingvaj Pincészet

Az Állami Gazdaság megszűnésével a termelők magukra maradtak, részben amúgy is kiöregedtek, részben elköltöztek, sokan elbizonytalanodtak, hiszen nem volt mire büszkének lenniük, a váci bor nem rendelkezett semmiféle presztizs-értékkel, lévén hogy palackba sem kerülhetett önállóan.

Szinte mentőangyalként jelent meg egy ambiciózus házaspár, Dr. Czike Gábor és felesége, Lingvaj Boglárka a térségben.

Dr. Czike Gábor Sopronban született, Szegeden végezte a jogi egyetemet, majd Budapesten kezdett ügyvédként dolgozni. A szűk levegőjű fővárosból aztán Vác térségébe költöztek, és felfigyeltek a kiváló adottságú szőlőhegyre. A szőlő kezdett elgazdátlanodni, amire előbb-utóbb felfigyelnek az ingatlanfejlesztők és ráteszik a markukat lakóteleppé degradálva a történelmi rangú szőlőhegyet, eltüntetve ezzel a város egykori büszkeségét, megszüntetve a tájlesztikai szempontból is vonzó, emblematikus szőlőhegyet.

mint Tokaj és Ménes, nyilván nem véletlenül nézte ki magának Nagygyombost. A térség egy 120 és 360 méter közötti Adria feletti magasságú, enyhén délnek lejtő hegységelőtéri domság ideális adottságokkal szőlőtermesztésre. A Grassalkovich család kihalása után a birtok a Dautsch családhoz került, majd tőlük a Hatvani családhoz, melynek egyik legismertebb tagja Hatvani Lajos (1880–1961) író, kritikus, akinek jóvoltából Ady Endre is gyakorta megfordult a birtokon, és kóstolgatta az emeleti teremben a birtok borait. A rendszerváltást követően a területre és a borházra kiírt privatizációs pályázatot 1999-ben Gál Tibor nyerte el Szeremley Hubával együtt, mint tőkéstárssal. Gál Tibor 2001-2002-ben új telepítéseket végzett a birtokon, a kékszőlők szerkezetét változatosabbá tette Merlot, Cabernet franc, Cabernet Sauvignon, Pinot noir, Tempranillo, Bibor Tizian fajtákkal. Ő volt az is, aki 3 ha területen Gamay noirt telepített. 2005-ös dél-afrikai tragikus halála időlegesen leállította a birtok fejlődését, majd hosszas jogi procedúrát követően a Barta-fivérek vásárolták meg 2009-ben a nagy múltú birtokot.

Folyamatos megújulás

A birtok irányítását Barta Anna vette át biztos kezekkel, aki pályamódsítással otthagya a tanári katedrát ahhoz, hogy a budafoki Soósban kiegészítse tanulmányait. Pedagógusként nem jelentett problémát számára az új ismeretek befogadása, a helyzet áttekintése. Lelkesedéssel vetette bele magát új feladatkörébe és élvezzi, hogy palackba zárt üzenetek, alkotások kerülnek ki a kezéből. Véleménye szerint borászatuk legkülönlegesebb bora a részben tölgyfa hordóban érlelt, több évig eltartható rozé, amivel hazánkban úttörő szerepet vállalt fel. Barta Anna munkáját Vicián Károly segíti, aki fiatal borász-ként magába szívta a birtok korábbi vincellérének, Sági Ferencnek

a hely szellemével szorosan összefüggő útmutatásait ugyanúgy, mint a nagyvilági és francia borkészítési filozófiát sugalló Nicolas Godebskiét.

A régi telepítésű 55 hektárból 20 hektárt már első ütemben kivágtak, és ennek helyébe 2016-ban 4,5 hektár Traminit, 10 hektár Kékfrankost, 2018-ban pedig 2 hektár Kadarkát és 3 hektár Hárslevelűt telepítettek el 2,60 x 0,9-es sor- és tőtávolságú ernyőműveléssel. A szőlőterület felújítása folyamatos, 2020-ban 10 hektáron telepítettek friss oltványokat, 7 hektáron Rajnai Rizlinget, 3 hektáron Cabernet franc-t. Az idei szüretet követően is folytatódik a 80-as évekből származó telepítés megújítása, egy további 10 hektáros terület kivágását követően 2022 tavaszán fognak 1 ha Nérót, 3 ha Savignon blanc-t, valamint 6 ha Irsai Olivért telepíteni.

Igazi beaujolais Gamay noirból

A szőlőterület megújításával párhuzamosan megkezdődött a birtokközpont fejlesztésének tervezése is. Ez az épület műemléki besorolású, ezért jellegzetesen elegáns kontúrajait szigorúan meg kell őrizni, ám egy toldalék épületszárnyban a korszerű borászati üzem megfelelő módon kialakítható. Így az első szinten 216 m²-es feldolgozóteret, 68 m²-en palackozó, 133 m²-en készáru raktár lesz majd kialakítva, míg ez alatt a pincészetben 188 m² tartályos érlelésnek, 244 m² pedig fahordós érlelésnek ad majd teret. Napjainkra befejeződtek a feltárások, melynek során rengeteg salakot hordtak le a tetőről. A technológiai megújulás is folyamatos, az ideai szüret munkálatait már új prés és új ládamosó segíti. A nagygyombosi Barta-pincészet fő profila továbbra is a jóivású rozék és a beaujolais-típusú borok készítése, de természetesen egy ilyen hatalmas, 90 hektáros egybefüggő birodalom lehetőséget nyújt majd a nagy fehér- és a nagy vörösborok készítésére is. A pincészet célja még az illatos, kedves, könnyen fogyasztható fehérborok készítése is, míg kisebb tételekkel folyamatosan kísérleteznek újabb meglepetések érdekében.

